

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Дорожньо-будівельний
Кафедра екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Анжеліка Батракова

«   » вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>ОК16 Синекологія</u> <small>(шифр за освітньою програмою і назва навчальної дисципліни)</small>
статус дисципліни	<u>обов'язкова</u> <small>(обов'язкова / вибіркова)</small>
рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u> <small>(перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))</small>
галузь знань	<u>10 Природничі науки</u> <small>(шифр і назва галузі знань)</small>
спеціальність	<u>101 Екологія</u> <small>(шифр і назва спеціальності)</small>
освітня програма	<u>Екологія та охорона навколишнього середовища</u> <small>(назва освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми)</small>
мова навчання	<u>державна</u>

1. Метою вивчення навчальної дисципліни є забезпечення формування екологічних знань зокрема, уявлення про: екологічні чинники, організацію співіснування та взаємовідносини організмів одного виду (популяції) та різних видів (біоценози), біосферу та її структурні одиниці, екосистеми, їх біотичну структуру, генетичні типи, принципи та класифікації; живу речовину та її роль в біосферних процесах; закономірності колообігів речовин, енергії та інформації; систему “людина ↔ суспільство ↔ біосфера ↔ космос”; основні види антропогенного впливу на компоненти довкілля та їх негативні наслідки..

2. Передумови для вивчення дисципліни: ОК5 Біологія, ОК12 Загальна екологія (та неоекологія), інженерна екологія автомобільного транспорту, ОК 13 Урбоекологія та екологічна безпека

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів / год.	4 кредити / 120 годин	4 кредити / 120 годин
Семестр викладання дисципліни	5	5
Розподіл часу за навчальним планом:		
– лекції, год.	32	6
– практичні (семінарські) заняття, год.	-	-
– лабораторні заняття, год.	16	2
– самостійна робота, год.	72	112
– курсовий проект, год.	-	-
– курсова робота, год.	-	-
– розрахунково-графічна робота (контрольна робота), год.	-	-
– підготовка та складання екзамену, год.	-	-
Підсумковий контроль (залік або екзамен)	залік	залік

4. Компетентності:

Інтегральна: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Спеціальні (фахові, предметні):

- ФК1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
- ФК8. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

5. Очікувані результати навчання з дисципліни. Вивчення дисципліни «Синекологія» забезпечує формування сукупності таких програмних результатів навчання, котрі полягають у вмінні:

- ПРН3. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.
- ПРН23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проєктів.

6. Методи навчання: 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо; 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій; 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, групові завдання.

7. Критерії оцінювання результатів навчання.

7.1 Система оцінювання та вимоги – осінній семестр, форма підсумкового контролю – залік.

Поточна успішність:

1. Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою 100-бальної шкали згідно з Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХНАДУ. Результати оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти заносяться у журнал обліку академічної успішності. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1. Лекційні заняття оцінюються шляхом усного опитування або за рахунок тестування.

1.2. Практичні заняття оцінюються якістю виконання та оформлення практичної роботи, звіту про виконання практичних робіт.

2. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як сума балів за:

- складання стандартизованих тестів, усне опитування, відвідування занять та активність комунікації на них;
- виконання завдань, передбачених практичними заняттями.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного контролю, наведений у таблиці 7.1.

Таблиця 7.1 – Розподіл балів за темами при визначенні підсумкового балу за поточну діяльність

Поточний контроль											Разом за дисципліну
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	100
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	10	

Підсумкове оцінювання у формі заліку (1 семестр):

1. Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Умовою отримання заліку є поточна оцінка з дисципліни не нижче 60 балів.

2. Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж 60 балів, на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом комбінованого (письмового та усного) складання заліку, що полягає у написанні стандартизованих тестів. До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які виконали завдання, передбачені практичними заняттями.

3. Результат навчання оцінюється за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 7.2.

Таблиця 7.2 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	не зараховано

8. Засоби діагностики результатів навчання. Залікові/екзаменаційні білети, які складаються з двох теоретичних питань та однієї задачі, курсова робота та звіт з практичних робіт. Для поточного контролю знань студентів можуть застосовуватись стандартизовані тести. Методами демонстрування результатів навчання є індивідуальне/групове (командне) звітування щодо виконаних практичних робіт та з курсової роботи або презентація відповідних результатів.

9. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин		Література
		очна	заочна	
1	ЛК Місце синекології серед основних підрозділів екологічної науки	2	2	[1,2,3]
	ЛР Визначення стійкості рослин до високих температур	2	2	
	СР -	-	-	
2	ЛК Концепція екології популяцій.	2	2	[2,3,3]
	ЛР Дослідження динаміки росту чисельності популяцій на прикладі дріжджів популяцій	2	-	
	СР -	-	-	
3	ЛК Динаміка популяцій	4	2	[1,2,3]
	ЛР Загальні риси та відмінності співтовариств і біоценозів. Класифікація біоценозів	2	-	
	СР Залежність швидкості росту популяції. Основні фази росту чисельності популяції. Типи кривих виживання особин.	24	-	
4	ЛК Біоценоз як природна система	4	-	[1,2,3]
	ЛР Основні типи взаємодії між організмами в популяціях і біоценозах	2	-	
	СР -	-	-	
5	ЛК Структура біоценозу	2	-	[1,3,3]
	ЛР Визначення стійкості клітин різних рослин до зневоднення	2	-	
	СР -	-	-	
6	ЛК Типи взаємодії між організмами	4	-	[1,2,3]
	ЛР	-	-	
	СР -	-	-	
7	ЛК Трофічна структура біоценозу	2	-	[1-5]
	ЛР	-	-	
	СР Емерджентні властивості біоценозів. Просторова неоднорідність біоценозів. Моделі конкуренції. Алелопатія. Шляхи формування ланцюгів	24	-	
8	ЛК Поняття про піраміди чисельності, біомас і енергії	2	-	[1,2,3]
	ЛР Застосування правил піраміди біомас, чисельності та енергії для вирішення екологічних задач	2	-	
	СР	-	-	
9	ЛК Поняття про сукцесії	2	-	[1,2,3]
	ЛР Сукцесії найпростіших в сінному настої	2	-	
	СР -	-	-	
10	ЛК Саморегуляція та екологічне дублювання біоценозів	4	-	[1-5]
	ЛР Дія температури на пойкилотермні організми	2	-	
	СР -	-	-	
11	ЛК Функціонування біоценозів та екосистем	4	-	[1,2,3,4]
	ЛР -	-	-	
	СР Первинні і вторинні сукцесії. Закономірності	24	-	

	розвитку і функціонування суцесій. Правило екологічного дублювання. Механізм виникнення нових інфекційних			
Разом	ЛК	32	6	
	ЛР	16	2	
	СР	72	112	

10. Орієнтовна тематика індивідуальних та/або групових занять.

---<---

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення. Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання персональних комп'ютерів.

Визнання результатів неформальної та інформальної освіти

Визнання результатів неформального та (або) інформального навчання здобувача передбачає виконання таких процедур, як: подання здобувачем заяви щодо визнання (не пізніше як протягом перших 10 робочих днів від початку семестру вивчення дисципліни); ідентифікацію задекларованих здобувачем у письмовій формі результатів неформального та (або) інформального навчання; оцінювання задекларованих результатів навчання здобувача; прийняття рішення про визнання та зарахування здобувачу всіх чи частини результатів навчання за дисципліною або відмову у визнанні. Порядок реалізації цих процедур регламентується СТВНЗ 83.1-02:2022 «Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти».

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Калюжна Ю.С., Коверсун С.О. Конспект лекцій з дисципліни „Синекологія”, ХНАДУ <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=1491>.
2. Калюжна Ю.С., Коверсун С.О. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни «Вступ до фаху», ХНАДУ <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=1491>.
3. Пащенко В. А., Носенко О. В. Екологія: підручник. Київ: Видавничий дім "Кондор", 2020. 480 с.
4. Головка І. Г., Ковальчук Т. О. Основи екології. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 320 с.
5. Мельник М. І. Екологія: теорія та практика. Львів: Вид-во "Астролябія", 2019. 256 с.

3. Інформаційні ресурси

<https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=1491> Дистанційний курс з дисципліни «Синекологія».

Розробник:

доцент кафедри екології, к.т.н.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)
«26» серпня 2024 року

(підпис)

Юлія КАЛЮЖНА
(прізвище та ініціали)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри
Протокол №1 від «26» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри:

д.т.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
«26» серпня 2024 року

(підпис)

Наталія ВНУКОВА
(прізвище та ініціали)

ПОГОДЖЕНО**Гарант освітньої програми:**

доц. кафедри Екології,
(посада, науковий ступінь, вчене звання)
«28» вересня 2024 року

(підпис)

Марина БАРУН
(прізвище та ініціали)

Декан ДБФ

д.т.н., проф.
(науковий ступінь, вчене звання)
«28» вересня 2024 року

(підпис)

Сергій БУГАЄВСЬКИЙ
(прізвище та ініціали)